

El premi Joan Fuster reuneix tradicionalment nombroses personalitats. D'esquerra a dreta: Max Cahner, Carme Vidal, Joan Fuster, Elisou Climent, Cobrià Clascar, Ramon Lapiedra i Tomàs Ribera.

L'ASSAGISME CREATIU EXPERIMENTA UN PROFUND RETROCÉS

L'assaig, en crisi

Mentre l'assagisme de tipus polític sembla viure moments de revifalla, l'assagisme creatiu experimenta un profund retrocés que es correspon amb una època més preocupada per les formes que per les idees.

Francesc Milà

Joan Fuster, «està més pendent d'altres coses, la moda, el disseny».

Resituar el tema

Potser hauríem de resituar el significat de la paraula *assaig*, massa envaït de tesis doctorals, antologies i textos de tota índole. És evident que qualsevol

dels anteriors pot ser un assaig, però hauria de reunir una sèrie de condicions, com ben bé va apuntar l'últim guanyador del Premi Josep Vallverdú, Oriol Pi de Cabanyes: «Un assaig és una especulació amb una perspectiva crítica i comporta una dosi de risc. Entre l'assaig i la tesi hi ha una gran diferència, l'assaig és sempre una hipòtesi, no una tesi».

Així, l'assaig hauria de ser un saber en vies de constitució i no pretendre esgotar

el tema. Hauria d'obrir camins i proposar noves idees —mirat des d'aquest punt de vista, també un article de revista o de periòdic podria ser-ho—, no cal que solucione qüestions de manera definitiva. Encara que poques vegades es pren ja com a punt de referència, el món antic ens dona un bon exemple si parem esment en el naixement del gènere: l'assaig va començar com a *diàleg* —Ciceró, Marc Aureli— i era per tant comunicació viva, intercanvi de idees, creació de nous camins.

Dos premis per a un gènere

Conjuntament amb algunes col·leccions ja clàssiques, com ara «La unitat» de l'Editorial Tres i Quatre, «L'Abast» d'Edicions 62, «Les naus d'Empúries» de l'editorial del mateix nom, i moltes d'altres que seria llarg anomenar, l'assaig es concentra principalment al voltant de dos premis amb una dilatada trajectòria i que, amb el pas del temps, han anat assolint clars trets diferenciadors.

D'un costat, ens trobem amb el premi Josep Vallverdú, convocat per La Paeria (Ajuntament de Lleida) que va per la quinta convocatòria. El Josep Vallverdú és ara per ara l'únic premi que es convoca en solitari i ha aconseguit ser el premi de la ciutat; la celebració en l'última convocatòria d'actes paral·lels com «La setmana de l'assaig» o la «Mostra cinematogràfica de biografia i assaig», han remarcat encara més aquesta condició.

Però també el debat continu que genera ha provocat polèmiques i situa-

Sovintegen últimament els articles, tant a la premsa diària com a les revistes especialitzades, referits a la suposada crisi de l'assagisme, una crisi general que afectaria tot tipus d'obres de pensament i anàlisi. D'altra banda, aquesta idea de *crisi* és una constant a l'hora de referir-se als gèneres literaris —¿qui no ha sentit parlar amb insistència de la crisi novel·lística que ens assalta cada dos o tres anys?

Cal, però, preguntar-se fins a quin punt és certa, aquesta crisi, quan és habitual trobar-se declaracions que la certifiquen: «La gent ja no necessita tantes idees», ens diu Pep Solervicens, un dels últims guanyadors del premi

«La unitat», de 3i4, és una de les col·leccions clàssiques d'assaig.

VI PREMI DE NARRATIVA EN VALENCIÀ "EL GOS I LA TORTUGA" 1989

Per a estudiants de 3.er de B.U.P. i de C.O.U. del País Valencià
AJUNTAMENT DE BENIDORM

L'Ajuntament de Benidorm convoca el VI Premi de Narrativa en Valencià "EL GOS I LA TORTUGA" per a estudiants de 3.er de B.U.P. i de C.O.U. del País Valencià d'acord amb les següents:

BASES

- Podran participar-hi tots els estudiants de 3.er de B.U.P. i de C.O.U. de qualsevol centre públic o privat del País Valencià.
- Les obres hauran d'estar escrites en valencià i presentar una extensió de 8 a folis com a mínim i de 15 com a màxim, escrita a màquina. És oblidat el cost de una cara. Només s'admetrà la presentació d'una obra per persona.
- Cal que les obres siguin originals i no d'altres i poden tractar-se de contes, diàris, memòries, relats de viatge, etc.
- Els originals s'hauran de presentar quadruplicats, sense firma i amb l'obra acompanyada de plica en la qual figure el nom i els cognoms de l'autor, l'adreça i el telèfon; el nom, l'adreça i el telèfon del centre on estudia i un document —fotocòpia del carnet escolar o de la matrícula, validat de la secretaria del centre— que acredite que en el curs 1988-89 està cursant els estudis de 3.er de B.U.P. o de C.O.U.
- Els originals hauran de portar en poder de l'Ajuntament de Benidorm entre l'1 i el 31 de març de 1989 i s'adrece a:

AJUNTAMENT DE BENIDORM
Departament de Cultura
Premi "EL GOS I LA TORTUGA"
03508 BENIDORM
- Es concediran deu premis: un primer de 60.000 pessetes, un segon de 50.000, un tercer de 45.000, un quart de 40.000, un cinquè de 35.000, un sisè de 30.000, un setè de 25.000, un vuitè de 20.000, un novè de 15.000 i un desè de 10.000 pessetes.
El jurat reserva el dret de poder declarar els deserts.
- El jurat serà designat conjuntament per l'Ajuntament de Benidorm i l'Editorial Tres i Quatre de València. El veredicte, que serà inapel·lable, se farà públic el 20 de maig de 1989.
- L'Ajuntament de Benidorm no es compromet a tornar els treballs ni premiar els seus autors.
- Els treballs premiats passaran a ser propietat de l'Ajuntament de Benidorm.
- Una selecció de les obres guanyadores serà publicada a la col·lecció EL GRILL de l'Editorial Tres i Quatre de València.
- Qualsevol que no preveia en aquestes bases podrà ser resolt pel jurat.

Benidorm, octubre de 1988
Per a qualsevol consulta:
AJUNTAMENT DE BENIDORM
Departament de Cultura
96.336 49 81 - 506 46 99

NOTA: És de gran importància una correcta presentació i enquadrament de l'obra original. Si no s'aplica massa bé com funciona un premi literari i que és més del tema i de la plica, preguntat-ho als teus professors.

Pere Gimferrer, un dels nous jurats del Vallverdú.

cions difícils; alguns intel·lectuals han fet declaracions en contra de la politització del premi. El canvi de color polític del govern municipal va propiciar també un canvi de jurat; persones com Josep Murgades, Ramon Pla i Arxé o Miquel Pueyo van ser substituïts per altres com José Ma. Ainaud, Baltasar Porcel o Pere Gimferrer. Va ser un canvi sense explicacions, potser amb la bona intenció de donar més ressò al premi, però que no va ser entès per alguns.

Un altre problema del Vallverdú ha estat l'edició dels llibres premiats, que, en estar contractats per diferents editorials, han sofert una dispersió que no beneficia el premi. La seua línia, d'altra banda, és un altre dels cavalls de batalla; al Vallverdú s'han premiat habitualment assajos no relacionats amb el món nacionalista, un poc al contrari del que passa amb el premi Joan Fuster de València, que, d'alguna manera, s'ha anat convertint en un premi dirigit als llibres de pensament nacionalista.

El premi Joan Fuster, integrat dins els Premis Octubre que convoca l'editorial Tres i Quatre de València, va néixer el 1973. Ja des de la primera convocatòria es va veure d'una manera clara que la intenció predominant era aconseguir el desenvolupament d'un tipus d'assagisme que era necessari: un pensament socio-polític capaç d'articular el país. Això no vol dir que el premi Joan Fuster haja anat sempre a assajos d'aquestes característiques, però sí que ha estat la tònica general.

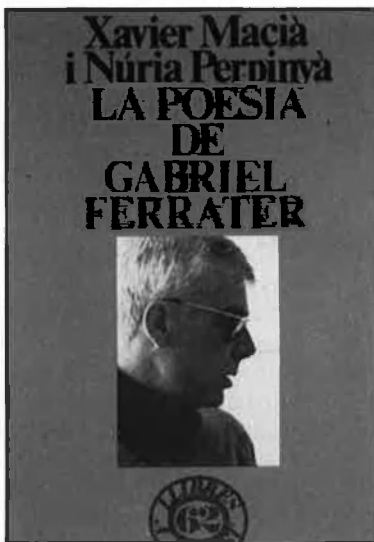
Una crisi, en tot cas, més àmplia

Però, si parlem d'assagisme, potser caldria dir que la suposada crisi hauriem d'analitzar-la des d'una perspectiva més àmplia, que incloguera la decantació social cap a preocupacions més formals: disseny, estil, forma, és un poc la trilogia que podria servir-nos per al tema.

Aquesta preocupació per la forma ha fet davallar l'exigència del públic envers les obres de pensament i es tradueix en una despreocupació per part dels editors, ja que el gènere ha arribat a un punt de poca comercialitat; fins i tot algun editor ha comparat la demanda de llibres d'assaig amb la dels llibres de poesia —l'eterna ventafocs de l'edició.

Un dels guanyadors del Premi Josep Vallverdú, Vidal Vidal, pensa que «la crisi és general quant a banalització de la literatura». «D'altra banda, continua Vidal Vidal, l'assaig exigeix una dosi de literatura, si no, és investigació, i només quan la investigació i el pensament s'ajunten amb la literatura sorgeix l'assaig».

Però amb la perspectiva del temps

«La poesia de Gabriel Ferrater» va aconseguir el primer premi Josep Vallverdú.

sembla ja més clar que la gran revifalla del llibre de pensament, coneguda amb l'adveniment de la democràcia, va ser una qüestió conjuntural que el temps ha tornat al seu lloc més natural. Curiosament, l'assaig de pensament polític —en el més ampli sentit del terme— ha experimentat últimament una forta embranzida. Aquest any, el Joan Fuster d'assaig s'ha vist obligat a concedir el premi ex-aequo per la qualitat i la significació de les obres presentades. A més, el Premi Vallverdú ha estat concedit per primera vegada a una obra com *Repensar Catalunya*, «una reflexió col·lectiva sobre els nostres fonaments teòrics, que ja tenien més de 100 anys», segons Pi de Cabanyes. Així mateix, s'anuncien al voltant de mitja dotzena de llibres de pensament nacionalista per a aquest hivern, llibres que semblen provocar un petit cataclisme dins d'aquesta vessant de l'assagisme.

La crisi, doncs, respon més a un signe dels temps, a un canvi dels interessos generals, que ha tancat temporalment el gènere dins de si mateix. □

□

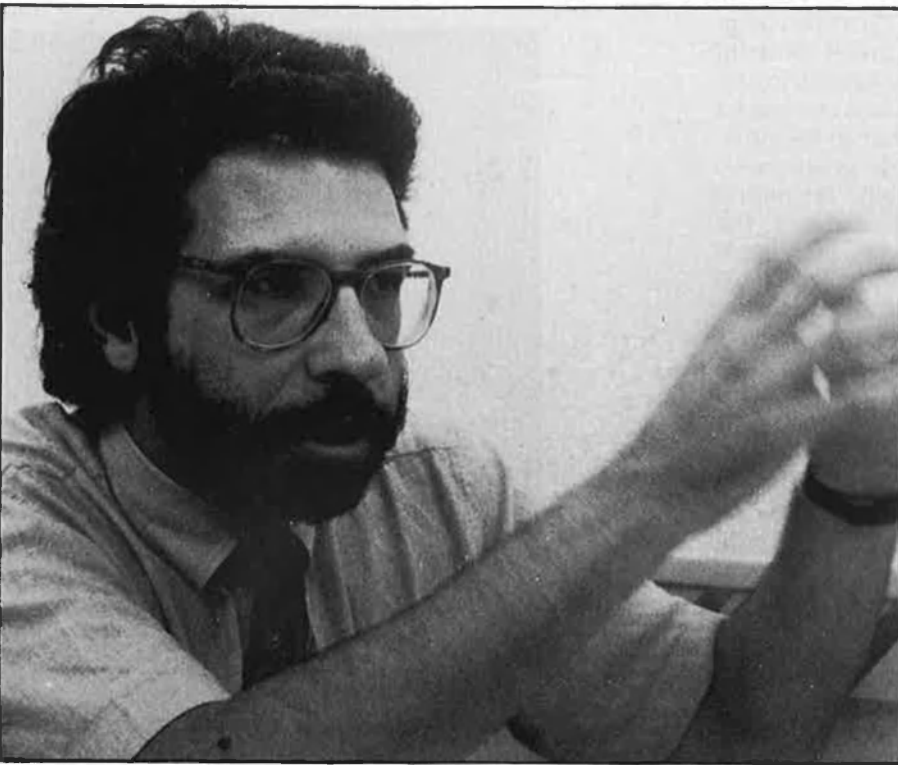
Josep Vallverdú dona nom a l'únic premi d'assaig que es convoca en solitari.

El «Josep Vallverdú» d'assaig, també per al pensament nacionalista

L últim Premi Josep Vallverdú d'assaig també va ser per a un llibre de contingut nacionalista. *Repensar Catalunya*, d'Oriol Pi de Cabanyes, pretén la revisió de les teories nacionalistes, massa envellides segons el seu autor. Pi de Cabanyes ocupa actualment la presidència de la Institució de les Lletres Catalanes, un organisme que vol ajudar a la difusió de la literatura catalana.

Pi de Cabanyes es va configurar com a novel·lista al començament dels anys setenta, sobretot amb una novel·la que va aconseguir un gran èxit, *Oferiu flors als rebels que fracassaren*; també ha practicat la literatura infantil, la de viatges, ha escrit llibres de contes, i una biografia política de Josep Maria Culler.

Pi de Cabanyes va començar *Repensar Catalunya* fa cinc anys, amb motiu d'una ponència que li va ser requerida. És el cas que el text no es va presentar mai com a ponència i Pi de Cabanyes ha anat treballant-la fins aconseguir la forma i l'entitat de llibre que ara té. L'autor pensa que un assaig és una especulació, una especulació amb una forta dosi de risc que aspira a plantejar una hipòtesi a partir de zero. «El catalanisme no és una idea fixa —continua l'autor— i calia repensar els fonaments teòrics de Torres i Bages, Rovira i Virgili o Prat de la Riba, buscar noves definicions de conceptes com *identitat, humanisme, singularitat*.» □

Oriol Pi de Cabanyes va guanyar el Premi Vallverdú amb un assaig que pretén repensar les arrels del pensament nacionalista.